

МЕТЕОРОЛОШКИ ИЗВЕШТАЈИ У БЕОГРАДСКОЈ ШТАМПИ ОД СРЕДИНЕ ПРОШЛОГ ВЕКА ДО ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА

У Београду већ стотину година постоје Астрономска и Метеоролошка опсерваторија, што говори о постојању традиције ових наука у Србији.

Законом о изменама и допунама устројства Велике школе у Београду, донесеним 1880. године, основана је Катедра за астрономију и метеорологију. Поред већ развијених техничких наука, Велика школа је омогућила студентима приступ новим апликацијама математике, а професорима отворила ново поље истраживачког рада. Милан Недељковић се за катедром нашао као суплент, а од 1886. године као професор астрономије и метеорологије. На његов предлог је 26. марта 1887. године Министарство просвете и црквених дела донело решење о оснивању Астрономске и Метеоролошке опсерваторије као независне научне институције, на чијем челу ће бити Недељковић као директор. Опсерваторија је почела са радом 1. јула 1887. године у оквиру Велике школе, а оснивањем Београдског универзитета 1905. године постаје универзитетски завод.¹

Опсерваторија је почела са радом у изнајмљеној приватној кући и тек 1. маја 1891. године добија властиту зграду на Врачару, која је данас са истом наменом у употреби. Зграда је 1987. године рестаурирана пошто спада у објекат културне баштине (сл. 1).

Иако је замишљена као астрономска, метеоролошка, геомагнетска и сеизмоло-

шка опсерваторија, брзо је уочено да не постоје услови за равноправни развој свих области, па је тежиште стављено на метеорологију која је у то доба већ имала резултате у радовима професора Лицеја Владимира Јакшића.

Делатност Опсерваторије је пробудила и интересовање штампе тога времена.

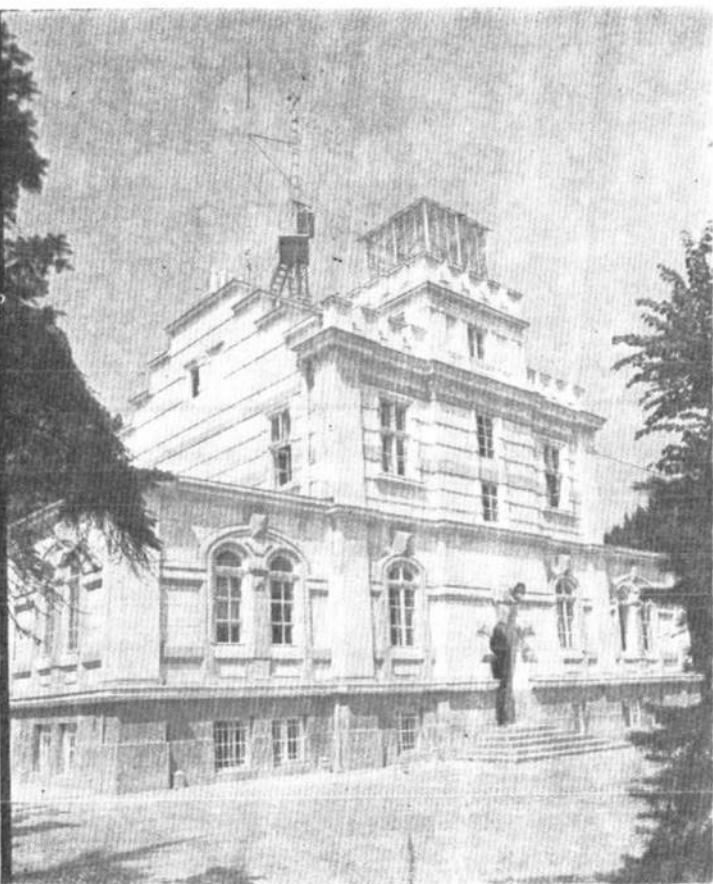
ПОЧЕЦИ МЕТЕОРОЛОШКИХ ИЗВЕШТАЈА У НОВИНАМА

Метеоролошки подаци, прогнозе, као и чланци посвећени метеоролошким приликама могу се наћи готово у свим новинама. Овде ће бити дат избор чланака објављених од средине прошлог века до почетка првог светског рата.

Први опширан чланак из ове области објављен је у *Србским новинама* 11. јуна 1864. године, а посвећен је великој киши и поплавама (Тројички поводањ) које су задесиле Србију. О размерама ове непогоде сведочи и текст уклесан у камену о висини водостаја Студенице (сл. 2).

Публиковање резултата метеоролошких мерења и осматрања Опсерваторије у Београду отпочело је у *Просветном гласнику* бр. XXVIII/1887. извештајем за месец јули 1887. и у *Српском техничком листу* бр. 1/1890. извештајем *Посматрања са београдске метеоролошке станице*, у коме је обухваћен период од децембра 1887. до децембра 1888. године.

Билтен београдске опсерваторије појављује се први пут у Српским новинама бр. 42/1890, а односи се на среду, 21. фебруар 1890 (сл. 3). У њему су публиковани подаци са 9 станица у Србији, и то из: Београда,

1. — Зграда Метеоролошке опсерваторије у Београду (Снимно августа 1987. Г. Малић)

1. — The building of the Meteorological Observatory in Belgrade (photo by G. Malić, August 1987)

Ниша, Крагујевца, Пожаревца, Шапца, Пирота, Ужица, Неготина и Краљева. Циљ дневног билтена је био да се јавност заинтересује, нарочито зато што се очекивало да ће се убрзо допунити временском прогнозом. Међутим, Милан Недељковић пише: „Са публиковањем Дневних билтена

Опсерваторија је морала престати, јер су исти неурядно штампани, и друго што је Државна Штампарија престала била слати свог шегрта за одношење у штампарију. — Исто тако и покушај штампања, тако корисних у многоме погледу, Недељних извештаја пољопривредних (у Тежаку) убрзо је престало; јер у истом листу нису мили одвојити за тај циљ по две стране недељно, а друге штампарске могућности за његово штампање није било.²

Српске новине у петак, 13. децембра 1902. у рубрици *Домаће вести* објављују текст писама које је Милан Недељковић

8. ЈУН 1864. ГОД.
РЕКА СТУ
ДЕНИЦА
ОД МЛОГО
ПАДАЮЋЕ
КИШЕ НА
РАСТЕ УВИ
СИНУ ЗОВЕ
ЛИКИ СТО
ПА.

2. — Камен који обележава критични водостај реке Студенице достигнут јуна 1864.

2. — The stone which marks the critical water level of the Studenica river reached in June 1864.

22. новембра исте године упутио среским начелницима:

„Господине начелниче, Шаљем вам Месечни Билтен наше Опсерваторије (на француском), који сам почeo публиковати од ове године и наменио науци. Ја вам га шаљем са двојаким задовољством данас; прво, што желим њиме да вам заблагодарим на вашем заузимању за наш метеоролошки рад, а друго што могу да вам јавим, да тај наш Месечни Билтен, намењен науци према међународним захтевима и прописима, примљен је одлично на страни. О овом пријему за сада вам овим путем са-

општавам само следеће из примљених одзива...“ Следе изводи писама метеоролошких института из Беча, Пеште, Француске (не помиње град) и Вашингтона. У наставку каже да је наша Опсерваторија „стална барабар са старијим другама својим, и да она одлично врши службу науци и земљи својој. Да она не само остане на тој висини, већ да и даље пође својим радовима

И према томе Опсерваторија наша која осим поменутих дијурниста има само мене и једног асистента, и којој је преко потребно да добије, осим механичара, још два стручна сарадника и то стална која бих ја већ Опсерваторији у њој самој спремио — и за ту потребу у стручном персоналу, а за набавку инструмената у чemu смо врло оскудни, и за штампање

БИЛЕТЕН БЕОГРАДСКЕ ОПСЕРВАТОРИЈЕ

Бр. 1. Среда, 21 фебруара 1890 год.

СТАЦИЈЕ	Посматрања у 7 сати пре подне										Посматрања у 9 сати по подне јучерашњег дана												
	БАРОМЕТАР			ТЕМПЕРАТУРА ВАЗДАХА			ВЕТАР				ОКАЧНОСТ, ИЗГЛЕД НЕВА	БАРОМЕТАР			ТЕМПЕРАТУРА ВАЗДАХА			ВЕТАР					
	ПРИВАЦ	РАЗИНКА	21 САТА	ПОСЛАРНА	РАЗИНКА	21 САТА	РАДИЈАЛНИСТ	ИЗДАД	ПРИВАЦ	РАЗИНКА	ИЗДАД	ПРИВАЦ	РАЗИНКА	ИЗДАД	ПРИВАЦ	РАЗИНКА	ИЗДАД						
Београд	748,0	mm	-12,0	0,0	89,4	-	4°,0	97	0	0	0	снег	8	-	3°	99	756,3	mm	89,5	0	0	1	облачно
Ниш	40,8		-11,5	0,8	89,3	0,0	90	3	1	2 до 3	0	облачно	1	-	2	6	48,1	mm	5,0	С	3	6	облачно
Крагујевац	41,6		-12,3	6,3	89,2	2,0	63	0	0	0	0	облачно	1	-	1	8	54,5	mm	5,5	ССII	2	4 до 5	снег
Пожаревци	51,0		-12,7	8,0	89,1	1,6	100	0	0	0	0	снег	1	-	0	9	59,2	mm	8,6	СС3	1	2 до 3	облачно
Шабац	52,4		-12,0	7,4	89,1	4,1	97	0	0	0	0	снег	0	-	0	10	60,2	mm	5,6	СС3	1	2 до 3	облачно
Пирот	24,6		-11,4	0,8	89,1	4,4	96	0	0	0	0	облачно	0	-	2	5	31,5	mm	3,7	СС3	1	2 до 3	облачно
Ужице	17,6		-11,5	8,4	89,1	2,1	97	0	0	0	0	снег	0	-	3	9	25,4	mm	6,1	0	0	0	облачно
Неготин	57,2		-9,3	12,2	89,2	2,2	99	СИ	1	2 до 3	0	облачно	0	-	4	9	62,3	mm	0,8	СII	1	1 до 3	облачно
Краљево	42,0		-9,5	12,2	89,2	0,9	96	С	0	0	0	снег	0	-	4	10	46,1	mm	4,6	С	0	1 до 3	облачно

Приимка. Од снега, који је падао 17-ог, 18-ог, 19-ог и 20-ог т. н., висина воде износи: у Београду 25mm, у Низу 10mm, у Крагујевцу 25mm (?), у Пожаревцу 19mm, у Шапцу 23mm, у Пироту 15mm, у Ужицу 10mm, у Неготину 22mm и у Краљеву 25mm.

3. — Први објављен „Билтен београдске Опсерваторије“ у „Српским новинама“
3. — The first »Bulletin of the Belgrade Observatory« published in the newspapers »Srpske Novine«

корисним одиста не само за науку, већ и за нашу пољопривреду (и уопште за привреду народну), која је главна материјална основа у нашем народном и државном газдинству — Опсерваторији нашој потребно је потпора материјалних, јер државне потпоре досадашње и сувише су јој незнане.

Наша Опсерваторија има за свој државни годишњи буџет само 10.000 динара (а Пештанска има на пр. 240.000 динара) од којега ми трошимо сада на 13 дијурниста 730 динара месечно, преко које суме претече само 100 динара месечно за све друге потребе њене са којима је потпуно немогућно ишта друго осим канцеларијског материјала, осветљења и огрева подмирити.

дневника, таблица, и других бланкета за наш рад, и за издржавање извесног броја станица и за подизање нових станица (да их увек буде: по 1 станица III реда, и то 3—4 станице IV реда, у сваком срезу и по 1 до 2 станице II реда у сваком округу према потреби), и за разне издатке за своје публикације итд. — потребује помоћ, без којих је немогућно мали се у свему овоме. (Крајем ове године опсерваторија ће почети публиковати Анале своје за које је и законодавно решење добивено).

Благодарећи вам унапред на доброти, молим вас Господине начелниче, да примите изразе одличног мог поштивања.“

Поред метеоролошких извештаја Опсерваторије у Српским новинама је о времен-

ским приликама у Србији два пута месечно штампан детаљан приказ из одељења за пољску привреду и ветеринарство Министарства народне привреде у оквиру редовног подношења општих извештаја о стању усева и стоке за сваки срез.

„Пољопривредни извештај од 16. — 31. јула

По извештајима, које је Министарство добило од полицијских власти, стање усева и поједињих радова у другју половини месеца јула било је овако...“ (следи извештај по окрузима) „за ових петнаест дана било је јаких елементарних непогода на више места. Тако је град падао у овим селима и општинама...“ (следи списак) „како је град мањом био праћен олујом, то је причинио велике штете — Где су воћњаци били родили, ту је град сав род смратио, где је олуја читаве воћке обаљивала. Здено сено по пољима олуја је разнела, а тако и храну која је била зденута у крстине. Од јаких и бујних кишса надошли су потоци и реке, те су изливом својим такође знатне штете починили усевима и ливадама.

Ну сем ових елементарних непогода у току ових петнаест дана падао је снег на: Варденику, Чемернику среза масуричког и било га је и по власинским висоравнима. Сем тога снег је падао и на Копаонику и Жељину, те је при kraју месеца била права јесења хладноћа.

Здравље људи и домаће стоке било је повољно.³

Нису у ондашњим дневним новинама штампани само метеоролошки извештаји и чланци посвећени времену. У Дневном листу од 26. августа 1900. године објављен је чланак *Прогноза у бивше неверне владавине*, у коме се напада Борбе Станојевић, тадашњи директор Опсерваторије.⁴ Његов одговор је штампан као писмо уредништву у Дневном листу 11. септембра 1900, где Станојевић критикује стање које је затекао по доласку у Опсерваторију и рад Милана Недељковића.⁵ Треба напоменути да је Ивандањски атентат послужио као повод да се Недељковић пензионише јула 1899, али је на посао враћен у јесен 1900. године, када је поново постављен за професора Велике школе и директора Опсерваторије.⁶

Снег на бојишту

— Привремено обустављање операција —
(Нарочити извештај)

Софја, 11. Фебруара

По извешћу које је стигло са бојнога поља, велики снег покрива сва боишта и услед тога мораће се обуставити в ј не операције за неколико дана.

Затишје на бојишту

— Телеграм Кореспонденц Бироа —

Цариград, 12. Фебруара

Према званичном извештају министарства војног, јуче услед буре и снега није било никакве акције код Једрења, на Чаталџи и код Буларија.

Несрећа на мору

(Специјални телеграм)

Атина, 19. Фебруара

Услед велике буре један грчки пароброд, на коме су били српски војници који су ишли за Драч, насео је близу Халикидика. Један војник се удавио, остали су се спасли.

4. — Извештаји о метеоролошким условима на фронту, „Штампа”, фебруар 1913.

4. — Reports on meteorological conditions at the front, »Stampa«, February 1913.

У листу *Штампа* 5. новембра и *Малијурнал* 9. новембра 1903. године излазе чланци са потписом Coll, где студенти нападају Милана Недељковића представљајући га као неуредног и несавесног наставника.⁷ Недељковић сматра да су то „четири ученика Философског факултета — који уче групу физичко-хемијску, и који су положили испит из Метеорологије јуна 1903. само са успехом добрим“.⁸

Током балканских ратова штампа често даје извештаје о метеоролошким условима на фронту, коментаришући утицај временских прилика на ратне операције. Тако су, на пример, онај објављени у *Штампи* током фебруара 1913. године: „Снег на бојишту — привремено обустављање операција“; „јуче услед буре и снега није било никакве акције код Једрене, на Чаталци и код Булаира“ (сл. 4).

ПРОГНОЗА ВРЕМЕНА

Разговори о размени метеоролошких депеша потребних Опсерваторији за израду прогнозе времена вршени су у Пешти и Бечу јула 1901. године. О томе је поново било речи и јула 1902. у Грацу између Недељковића и de Konkolyja, директора пештанској Метеоролошкој института. На основу њиховог усменог договора пештански Метеоролошки институт је почeo у августу свакодневно да шаље депеше које је користио за своје временске прогнозе (из Мађарске, Аустрије, Италије и Босне). Поред ових, у београдску Опсерваторију су стизале депеше и из Турске, Бугарске, Грчке и Румуније. Тако је Опсерваторија располагала сваког дана у 7 часова ујутру са 43 депеше, од којих је 7 било из опсерваторијске мреже станица Србије.

Велики ентузијазам Милана Недељковића није дозвољавао да ови подаци остану неискоришћени и тако је већ 6. августа 1902. године у *Српским новинама* у рубрици *Извештај Опсерваторије*, објављена прва прогноза времена. Она је гласила:

„Топло и суво време са местимичним непогодама (грмљавином), праћеном кишом. Ово важи за 24 сата.“

Али после неколико дана, 10. августа, штампана је и прва прогноза која се није

остварила.⁹ Зато је у наредном броју, после прогнозе времена, објављен описан чланак Милана Недељковића о томе како је дошло до пропуста.¹⁰

Заиста, у ондашњим условима у којима се налазила Опсерваторија била је велика храброст отпочети са овим послом. О томе Недељковић пише: „Учинио сам тако, пошто се није могло ићи натраг, и ако нарочитог службеника за тај посао Опсерваторија није имала, у једној жељи: да и тим послом колико-толико задовољимо питања и захтеве што не прогнозирамо време? — знајући унапред и за све непријатности овог посла, а нарочито код нас, где се толико оговара и критикује (где треба 80—85 пута дати тачну прогнозу а 10—15 пута погрешити више мање, па да се оспе грдња).“¹¹

Објављивање временских прогноза трајало је, са повременим прекидима, још неколико година „али због многих неповољности у раду Опсерваторије у току 1905. и 1906. — ми смо морали овај посао ограничiti на штампање дневног билтена без никакве прогнозе.“¹²

За 1908. и 1909. Недељковић је забележио „Извештај о времену са прогнозом достављен је редовно сваке вечери Њ. В. Краљу. — Друге употребе Опсерваторија није вршила од ових прогноза времена; није их ни у једним новинама публикова-ла.“¹³

У *Политици* од 1. јануара 1905. у рубрици Фельтон, излази чланак *Какви су изгледи на плодност у 1905. години* са потписом Пет. Манојловић. У чланку је реч о томе да Ото Фалб наставља даљи рад на теорији свога оца др Рудолфа Фалба о дугорочној прогнози времена на основу положаја Месеца и Сунца.

Прва прогноза у *Политици* је штампана 1. марта 1905. године под насловом *Прогноза за месец март*. У њој је прво дат извештај о положају Месеца и Сунца, а у другом дугорочна прогноза за цео месец (сл. 5). Тог пролећа се са нестрпљењем очекивала киша. За месец април прогноза је најављивала промене: „Остали дани 2. 9. 11. 18. 21. 23. и 25. април обећавају нам слабије (крупније штампани бројеви мало јаче) неправилности и промене у ваздуху“.

И најзад, 26. априла се појавио чланак *Киша* о томе како се после дугог времена пре подне спустила над Београдом.¹⁴ 27. априла чланак *Киша у целој Србији*,¹⁵ а 28. априла *Чија је киша?* у коме пише: „Киша, која је прошле ноћи почела да пада и којој се обрадовао цео свет, изазвала је прилично велики спор између Палилулаца и Врачараца, који сад отимају, једни од других, част што су је у Бога измолили.“¹⁶

ПРОГНОЗА ЗА МЕСЕЦ МАЈ.

- 2. Маја 0с., 37—в. месец у екватору (силаз).
- 4. Маја 6с., 12—ј. месец у близини земље — остојање — 361100 км.
- 5. Маја 10с., 57—в. Џун месец.
- 15. Маја 9с., 0—в месец у екватору (успон).
- 21. Маја 7с., 18—ј. мена месеца.
- 23. Маја 5с., 39—ј. месец у најближем зенитном остојању.
- 29. Маја 8с., 0—в месец у екватору (силаз).

Према горе извесеним чиниоцима највише услова за кишу показују данни између 2-ог и 5-ог Маја, а мало слабија консталација је она од 21. и 23. Маја. Сасвим мало наде за кишу можемо још полагати и у дане: 15 и 29-ог Маја.

- 5. — Дугорочна прогноза за месец мај „Политика“, мај 1905.
- 5. — Longterm weather forecast for the month of May, »Politika«, May 1905

ПРОТИВГРАДНА ЗАШТИТА

У Србији је 1889. године почела са радом мрежа „непогодских (и градних) станица“. По оснивању, оне су биле смештене у телеграфским станицама и први осматрачи су били телеграфисти. Податке о временским непогодама убележавали су према „Метеоролошким упутствима“ у по-

себно штампане поштанске карте које су слали у Опсерваторију. На основу њих састављани су извештаји о непогодама и њивовом току, нарочито о онима са градом, који су објављени у *Српским новинама*, али се са овим публиковањем убрзо престало.¹⁷

У илустрованом листу *Нова искра* бр. 9 издатог 16. септембра 1900. године штампан је отпирани чланак *Пуцање као одбрана од града* аутора Милоша Давидовића. Овај чланак даје леп преглед развоја противградне одбране у Европи као и опис принципа рада првих оруђа коришћених на огледним подручјима. Нарочита пажња је посвећена топовима који су коришћени у Штајерској.

Иницијативу за модерно „пуцање против града“ које је започело 1900. године дали су Српско пољопривредно друштво и Министарство народне привреде. Међутим, противградна одбрана није вршена систематски иако су у Србији постојали специјални топови. Тако је на пример, у краљевим виноградима у Смедереву било осам топова прављених по мађарском систему.¹⁸

Почетком 1902. године предложено је да се у смедеревским виноградима отпочне са систематском противградном одбраном по упутствима и руководством Опсерваторије. Тим поводом је Управа смедеревске пољопривредне подружине 12. марта 1902. издала проглас грађанству вароши Смедерева: „На збору грађана држаног 2-ог овог месеца једногласно је решено да се још ове године приступи обезбеђивању винограда и ћесева у атару општи. Смедерева пуцањем против облака градоноша. То ће се извршити по плану и саветима које је дао и даваће наш најбољи познавалац тог посла г. М. Недељковић проф. В. Школе и овај посао мора на време почети а време му је већ...“¹⁹

Међутим, од овога плана се одустало „услед неких тешкоћа, које су сами виноградари смедеревски изазвали“, па је било одлучено да се ово одложи за наредну годину.²⁰

Јула 1902. у Грачу је одржана међународна *Експертна конференција за одбрану против града*. У њеном раду је учествовао

и Милан Недељковић са својим рефератом. По повратку у земљу Недељковић је писмено обавестио министра привреде „да мњење већине експерата сумња у успешност ове одбране, али да би добро било подржати систематско пуцање и испитивање у том“. Извештај са ове конференције штампан је и у *Српским новинама* исте године.²¹

У развој противградне заштите укључи-
ла се и индустрија. Тако браћа Гођевац
упућују 2. септембра 1902. године писмо
Министру привреде и саобраћаја Србије у
кому подносе извештај о стању своје фа-
брике (ливнице) и наводе све артикли које
производе.²² Између осталог, међу пољо-
привредним справама налазе се и против-
градни топови. Огласи ове фабрике су че-
сти у „Политици“ током 1905. У њима се
препоручује баштенски намештај, хлад-
њаци, предузимање грађења мостова гвозд-
ене конструкције, али је видно истакнуто
да израђују и топове за пуцање против
града, најновијег и најасвршенијег систе-
ма. Ценовник и предрачуна дају на захтев
бесплатно.²³ (сл. 6).

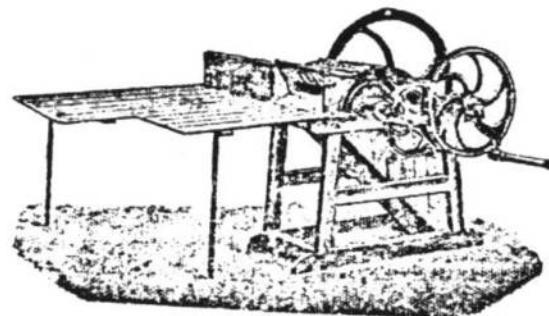
Поменимо на крају да је штампа забележила и увођење таксе Опсерваторије. То је у научним круговима чији је репрезент за метеорологију био професор Недељковић било дочекано са негодовањем и чуђењем. Метеорологија је тек била почела да показује своју употребљивост и зависно од тога је расло интересовање за њу, астрономију и науку уопште. Тадашње друштво, тек у повоју и на почетку стварања своје материјалне основе, тешко је прихватало сваки нови издатак, ма колико било свесно потреба науке. Ипак је, на предлог директора Опсерваторије Борба Станојевића, министар просвете 20. априла 1900. године прописао правила по којима ће корисници услуга Опсерваторије плаћати таксу. У то време је увођен метрички систем мера, те су сва приватна лица и установе били дужни да верификују своје мерне инструменте. То је била могућност да Опсерваторија

ФАБРИКА

БРАЋЕ Р. ГОЂЕВЦА

У БЕОГРАДУ

Поред већ познате фабричке израде плеханог и гвозденог кутијевог намештаја, препоручује и остале своје израде-
ве, као што су: вискалице за прскање винове лозе; шара-
ничице, вршачице ручне и за гепа; гвозди (витлове); српци за резу;

бечи за сламу и шашу; козачача (прамачче — огратче); крушаче и прекрушаче за кукуруза; трансмисије; осцилатори; разноточкове дручинки и шајбе; звони за цркве и школе; цугови и кано за рингтофон (циљанце); стубови и бази за гравитијение; оси за индуктивни; наре за купање; вазрати за даљење јела и пиве; кутије, веделе, стопале и подлоге за баште и паркове;

Топове за пушање у облаке против града.

ПАВЛОВСКИЕ И ПАУСАРШЕВСКИЕ СИСТЕМЫ

Предујима грађеве највеће гвоздене конструкције; први изрази свих пољопривредних и индустријских машина, израђује све појединачне како гвоздене тако и металне машинске делове, а времена старе турење су изнетрављање, све са најумереном ценом, бразом и тачном улагом.

Ценовник и предрачуне шале на захтев бесплатно.
321 6-20

- 6 — Оглас фабрике Браће Гојевић из Београда „Политика“, јун 1905.

6.— An advertisement of the Brothers Godevac factory in Belgrade, »Politika«, June 1905

рија добије новац као лабораторија за верификацију и да модернизује своју опрему. Уредбу министарства су објавиле „Српске новине“.²⁴

НАПОМЕНЕ

¹ Б. Добриловић, Н. Борђевић, *Метеорологија*, у књ.: Тридесет година Природно-математичког факултета Универзитета у Београду 1947—1977, стр. 251, Београд 1979.

² М. Недељковић, Извештај Опсерваторије 1899—1907, стр. 13, Београд 1904—1908.

³ „Српске новине“, 11. август 1902.

⁴ М. Недељковић, Извештај Опсерваторије 1899—1907, стр. 221—223, Београд 1904—1908.

⁵ Исто, стр. 221—223.

⁶ 100 година Метеоролошке опсерваторије у Београду, стр. 17, Београд 1987.

⁷ М. Недељковић, Извештај Опсерваторије 1899—1907, стр. 79, Београд 1904—1908.

⁸ Исто, стр. 79.

⁹ „Српске новине“, 10. август 1902.

¹⁰ „Српске новине“, 11. август 1902.

¹¹ М. Недељковић, Извештај Опсерваторије 1899—1907, стр. 43, Београд 1904—1908.

¹² М. Недељковић, Извештај Опсерваторије и метеоролошких станица 1905—1906, стр. 36, Београд 1907.

¹³ М. Недељковић, Извештај Опсерваторије и метеоролошких станица 1908—1909, стр. 15, Београд 1909.

¹⁴ „Политика“, 26. април 1905.

¹⁵ „Политика“, 27. април 1905.

¹⁶ „Политика“, 28. април 1905.

¹⁷ М. Недељковић, Извештај Опсерваторије 1899—1907, *Извештај за 1899—1903*, стр. 3, Београд 1904—1908.

¹⁸ Исто, стр. 199.

¹⁹ Фотографија прогласа се налази у музејској збирци РХМЗ СР Србије.

²⁰ М. Недељковић, Извештај Опсерваторије 1899—1907, *Извештај за 1899—1903*, стр. 199, Београд 1904—1908.

²¹ Исто, стр. 42.

²² Државни архив НР Србије, Т. ф. 40 бр. 2/906.

²³ „Политика“, 5. јун 1905.

²⁴ М. Недељковић, Извештај Опсерваторије 1899—1907, *Извештај за 1899—1903*, стр. 32, Београд 1904—1908.

METEOROLOGICAL REPORTS IN BELGRADE PRESS FROM THE MID-NINETEENTH CENTURY TO THE FIRST WORLD WAR

Natalija Janc

Meteorological service is closely linked with everyday events, results attained in economy and with the life itself, so from its very beginning it was of particular importance. The fact that newspapers claim to be a mirror of everyday life decided that the press should also register meteorological phenomena. The list of articles published in Belgrade newspapers, incorporated in this work, covers a period from the middle of the nineteenth century until the First World War. They have been selected in the way that they may give a survey both concerning their contents and their scope.

Newspapermen usually record in their articles some exceptional event such as flood, drought, weather inclemencies etc.

The information on weather conditions was also regularly given by the Ministry of National Economy. From the then articles we may see on the basis of which data weather forecasts were made.

Newspapers also published meteorological data and weather forecast received from the Observatory in Belgrade, as well as the information on the events and activities linked with the work of this institution. So through the pages of the daily newspapers we are in a position to trace the past events in the activity of the Observatory.